

УМІННЯ КОРИСТУВАТИСЯ СИСТЕМАМИ АВТОМАТИЗОВАНОГО ПЕРЕКЛАДУ ЯК КОМПОНЕНТ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

З появою доступного для широкого загалу генеративного штучного інтелекту (ШІ), з'явилася потреба в перегляді ролі сучасних технологій в індустрії перекладу. Хоча системи автоматизованого перекладу не є новою перекладацькою технологією, інтеграція ШІ відкрила нові шляхи їх застосування в перекладацькій діяльності. САТ-інструменти (Computer-aided/assisted translation tools) є важливим цифровим інструментом в професійній діяльності як перекладачів-фрілансерів, так і штатних працівників перекладацьких бюро.

САТ-інструменти поєднують різні функції, які можуть значно спростити процес виконання перекладу. Вони дозволяють швидко аналізувати й обробляти текст оригіналу шляхом його поділу на логічно завершені сегменти, ефективно скеровувати роботу цілої команди перекладачів із використанням хмарних технологій, генерувати власні термінологічні словники та швидко підбирати варіанти перекладу сегментів тексту оригіналу із перекладацької пам'яті. Впровадження ШІ в системи автоматизованого перекладу також дозволило додати нові функції у вже існуючі програми, як, наприклад, інтеграція машинного перекладу чи ШІ-асистентів у робочий процес.

Інтерес до функцій, що застосовують ШІ, демонструють не тільки досвідчені фахівці, але й майбутні філологи-перекладачі. Наприклад, можна розглянути результати експерименту із залученням студентів різних країн, проведеного Автономним університетом Барселони (Іспанія), Іонійським університетом та Університетом Арістотеля в Салоніках (Греція), присвячене дослідженню досвіду користування здобувачами освіти інструментами, інтегрованими в Bureau Works – однієї із систем автоматизованого перекладу. У підсумку, приблизно 57% відсотків учасників експерименту зазначили, що вони бажали б продовжити використовувати системи автоматизованого перекладу у майбутньому, зокрема САТ-інструменти на основі ШІ [2, с. 87].

Розглянемо САТ-інструменти на прикладі однієї із найпопулярніших серед філологів-перекладачів систем—SDL Trados Studio. Trados є системою, що потребує попереднього вивчення, а тому частіше застосовується професійними перекладацькими бюро та

досвідченими користувачами САТ-інструментів, аніж перекладачами-початківцями [1, с. 110]. Проте, Trados пропонує широкий спектр корисних інструментів, які можуть зацікавити будь-якого філолога-перекладача [3]:

– *перекладацька пам'ять*. Цей інструмент дозволяє використовувати попередні виконані переклади у своїй подальшій перекладацькій діяльності. У разі збігу з попередньо збереженими перекладами, САТ-інструмент автоматично визначає цей збіг та пропонує вже існуючий у пам'яті варіант перекладу. Це значно пришвидшує процес перекладу, надаючи можливість зосередитися на перекладі нових сегментів;

– *термінологічні словники*. Такі САТ-системи, як Trados мають інструменти для менеджменту термінології у своєму проєкті, зокрема можливість створення власної термінологічної бази;

– *управління проєктами*. Trados пропонує інструменти, які дозволяють контролювати процес виконання перекладу у режимі реального часу, створюючи можливість для внесення коригувань та обміну думками між усіма учасниками проєкту, включаючи замовника;

– *хмарні сервіси*. Trados, як і всі інші сучасні САТ-інструменти, використовує хмарне сховище для збереження даних та обміну інформацією. Філолог-перекладач має можливість працювати над проєктом будь-коли та будь-де, а також швидко обмінюватися результатами своєї роботи з іншими членами команди;

– *машинний переклад та генеративний ШІ*. На сьогоднішній день САТ-інструменти успішно інтегрували ШІ як один із своїх елементів. Водночас, ці системи пропонують різні способи застосування ШІ для філологів-перекладачів. Наприклад, окрім можливості застосування машинного перекладу, Trados пропонує допомогу ШІ-асистента під час роботи.

Отже, САТ-інструменти за останні роки зарекомендували себе як зручні та ефективні системи, які об'єднують необхідні для будь-якого філолога-перекладача в його професійній діяльності інструменти. Їх застосування дозволяє оптимізувати процес виконання перекладу та ефективніше працювати в команді. Тому, доцільно стверджувати, вміння користуватися зазначеними функціями автоматизованих систем перекладу є важливим складником технологічної компетентності майбутнього-філолога перекладача.

Література:

1. Красуля А. В., Турчина М. В. Використання інструментів штучного інтелекту: порівняльний аналіз систем автоматизованого перекладу. *Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис»*. 2020. № 8. С. 108–113. 10.32447/2663-340X-2020-8.17.

2. Gene, V., Sosoni, V., & do Campo, M. *Exploring students' experience with CAT-integrated MT and Gen AI: Translating creative texts in Bureau Works. Proceedings of New Trends in Translation and Technology (NeTTT)*. 2024. P. 76-90. https://doi.org/10.26615/issn.2815-4711.2024_007

3. *SDL Trados studio*. URL: <https://www.trados.com/product/studio/> (дата звернення: 25.04.2026).